

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedés.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő.
Kéziratokat nem adunk vissza.

A kéziipar fejlesztése.

Ugy vagyunk mi ezzel a kis vármegyével: Fogarassal éppen, mint az a gondos atya, aki erőtlen, gyöngye gyermekét minden évben más pályára adja, embert akar nevelni belőle, próbálgat mindenféle képen segíteni rajta.

Mi is találgatjuk, próbálgatjuk, mi is lenne helyes, mi lenne jó, mivel tudnánk a nép helyzetén könnyíteni. Száz és száz terv, gondolat kerül szőnyegre, de egy sem kivihető. Sokféle szempontot kell tekintetbe venni. A helyi viszonyok nem egy életrevaló tervet dugába döntenek, pedig valamit tenni kellene, hogy egy kis friss életerőt öntsünk a szegény nép ereibe.

A képzelet színes szappanbuborékait a rideg valóság egymásután szét-pattantja, vagy a közönyösségen törnek meg, vagy a pénzhányon szenvednek hajótörést, s így nem csoda, ha elkedvetlenednek a kezdeményezők és kimerül a jóakarát is.

Régebben adtunk hírt arról, hogy szó volt a köznép megélhetési viszonyainak való segítség céljából egy kézi iparág meghonosításáról. Ha jól emlékezünk tárgyalások is folytak arról, miféle kézi iparág lenne a leghelyesebb, melyik felene meg leginkább a célnak. Tudunk egy gyűlésről is, amely nem is olyan régen a fa faragást javasolta fejleszteni, vagyis egy faragó, iskola jobban mondva tanfolyam felállítását javasolta, mint amely hivatta volna a népet télen foglalkoztatni és a káros dologtalanságtól elvonva, kenyérkereseti eszközeit szaporítani.

Igaz, hogy a székelyek ügyes és leleményes kezének való ez a kéziiparág leginkább. Hiszen az ő faragó embereik híresek találmányokról, hirdeti ezt a sok szép galambducos székely kapu is. De ma már nálunk is van elég ideszakadt székely ivadék és a mi fiainkban is megvan a kedv és ügyesség. Éppen ezért életrevalónak találjuk ezt az eszmét és méltónak arra, hogy megérje a kivitel. E végből nagyon ajánlatosnak tartanánk, hogy a dolog érdekében tanácskozó hozzáértők ne csak kimondották a határozatot és ezzel nem törődnek tovább a terv sorsával, hanem ki-

sérjék figyelemmel azt és dolgozzanak a kivitel, ne hagyják elaludni, vagy a fiókokban megfenekelni.

Addig kell a vasat ütni míg meleg, mondja a közmondás. Nohát mi oda módosítjuk ezt, hogy addig kell cselekedni, míg illetékes helyen megvan a jóindulat és a segíteni akarás.

A mi népünk teljesen közönyös az ilyen kérdések iránt. Mihelyt nem politika, mindjárt elveszti érdekességét a leghasznosabb gazdasági hasznos dolog is. Valóságos török fatalistává lett az itteni nép, különösen a kultura alacsony fokán álló része. Csak a mindennapi puliszka és ratyu legyen meg, egyéb nem törődik. Vagy az is lehetséges, hogy nem a fatalizmus, sem a kulturátlanság, a nemtörődömség oka, hanem a félrevezetők álokoskodásai, amik miatt a nép nem érti meg a rajta segíteni akarók nemes intencióit és nem tartja érdemesnek megmozdulni a saját érdekében sem. Jól tudják, hogy felsőbb helyről való segítség nélkül nem boldogulhatnak egy-egy ilyen akcióval, arra pedig nem szolgáltak rá, hogy a segítséget megérdemeljék. Behuzódik hát a nép a maga kis kunyhójába és a világtól elmaradva, keserű gyűlölettel nézi a kaputos embert, együgyű tudatlanságában azt gondolva, hogy annak gond- és munkanélküli élete van.

Elsősorban ezen az állapoton kell tehát változtatni. Nevelni kell a népet, nem pedig önző személyi célok érdekében a sötétségben tartani. Ki ne tudna példákat népünk életéből a tudatlansággal való visszaélés köréből, a babonaság, a kuruzslás, a kisértetek történeti mind a nép hiszékenységgel való visszaélés egy-egy eklatáns példája, amiből azonban nagyon szomorú virágok hajtanak ki. Felvilágosodott, okos népet neveljenek az iskolák! Majd ha ezt az ideális állapotot nem elérni, de megközelíteni tudjuk, akkor más lesz a mi vármegyénk képe is.

A második főtényező azonban, hogy a felvilágosodott, okos népek megfelelő kereseti módozatot is nyujtsunk. Szegényes, sovány földjük alig adja meg a mindennapi kenyeret nekik, s így szívesen üznének olyan iparágat, amely tehetségükkel, tudásukkal, lelkükkel har-

moniában áll. Dehát erre nincs alkalom és így vagy kivándorolnak, vagy sötét kedélyűek, elégedetlenek lesznek, s ez az ami azután a szociálisták, vagy az osztály-, felekezeti- vagy nemzetiségi gyűlölködésbe hajtja őket.

Ime milyen célszerű és nagy erkölcsi kamatok hajtó befektetés kínálkozik itt. Megvagyunk győződve, hogy ez lenne a nemzetiségi különbözetelek eltüntetője is. Adj jólétet, biztos megélhetést a népnek, nem fogsz elégtelen, mogorva, gyűlölködő arcokat látni.

Ezért gondoljuk mi egy újabb lépésnek a faragó iskolát a kézi ipar e hasznos részét a nép kenyérkereseti céljaihoz. A helyi speciális viszonyoknak megfelelő néhány ilyen intézmény fellendülése nagyot segítene megyénken. Egy-egy gyár, amely nemcsak munkaadással foglalkoztatná a népet, hanem a feldolgozásra való anyag termelésével is, egy-egy ilyen szakiskola — mint amiről itt is szó van, — s amelynek azután piacot kellene teremteni, s mindjárt nagyot fordulna a sok baj, a sok panasz.

Jó nép vagyunk mi, csak adjatok kenyeret! Nem egy embertől hallottuk ezt a mondást már! Ezt vegyék figyelembe a nép vezetői és mindjárt másként lesz minden.

A téli napok alatt az erkölcstelenség és az alkoholizmus romboló karjaiból ragadná ki a fiatalságot egy-egy ilyen kedvtelve üzött kézi ipari tanfolyam. És az anyagi haszon mellett ez az erkölcsi eredmény sem lenne ám megvetendő!

Halmi Gyula.

Dr. László Béla meghalt.

1884—1911.

Tragikus haláleset borította gyászba a múlt héten az állami főgimnáziumot és egész Fogaras városát. Dr. László Béla, a gimnázium egyik legkitűnőbb fiatal tanára, városunk urti társaságának mindenkitől ismert, mindenkitől kedvelt tagja, a tudományos körökben már-már országsszerte ismert nevű filológus, f. hó 16 án néhány napi szenvedés után elhunyt. Elhunyt egy ostoba revolverlövéstől, azon megmagyarázhatatlan balesetek egyikének következtében, amelyek szinte kételkedést keltenek bennünk a gondviselés

igazságában. Elhunyt ifjan, testi és lelki erejének teljében, tele a legszebb kilátásokkal; elhunyt akkor, mikor már célját, otthonába a fővárosba jutni, hol működésének tágabb tért találhat, épen elérte volna. Elhunyt mérhetetlen veszteségére szüleinek és hozzátartozóinak, akikhez igazán ritka fiú és rokoni szeretettel vonzódott; nagy gyászára tanítványainak, akiknek szigorú de atyai szívű vezetőjük volt, és kollégáinak, akik a legjobb barátot siratják benne. Elhunyt gyászára mindenkinnek, aki ismerte kiváló tehetségét, kifogyhatatlan kedélyét és mélyen érző szívét.

Betegsége és halála.

A baleset január 11-ikén szerdán történt, este 11 és 12 óra között, az elhunyt Bethlen-utcai lakása előtt. A szerencsétlenségnek tanúi voltak Szentirmai Imre dr. és Babits Mihály főgimnáziumi tanárok, az elhunyt barátjai és így a sebesült azonnal orvosi ápolásban részesülhetett. A golyó a baloldalon furódott be és az egyik vesét szétrombolta. Ezt a vesét másnap a fogarasi megyei kórházban operáció útján eltávolították. Az operáció sikerült. De nemsokára hashártyalob állt be, mely halálosnak bizonyult. Az utolsó napokban a beteg mellett voltak édes anyja, egyik nővére és fivére, László Jenő bankhivatalnok. Állapota iránt az egész városban általános volt az érdeklődés. Öt napig a legnagyobb kinokat szenvedte, de bár az erős csillapító szerektől igen elgyengült, majdnem végig megőrizte teljes öntudatát. 16-án, hétfőn, délután még felolvasztatott magának, este felé kissé elszunnyadt, s a felébredéskor, fél nyolc óra tájban érte a halál.

A temetés.

Az elhunyt szülei intézkedtek, hogy fiuk holttestét haza, Budapestre szállítsák. Erre meg is nyerték a hatósági engedélyt. Az előleges szertartás 18-ikán, szerdán d. e. 11 órakor történt, a fogarasi megyei kórház halottas kamrájánál, a zsidó vallás szertartása szerint. A gyászszertartáson megjelent a főgimnázium egész ifjusága és tanári kara, valamint a város egész közönsége. Az ifjusági énekkar rövid gyászéneke után Szentirmai Imre dr. szép és mélyen megható beszéddel bucsuzott el az elhunyttól a gimnázium tantestülete nevében. Ezután Rosenberger Oszkár VIII. osztályu tanuló fejezte ki az ifjuság gyászát. A szertartás vallásos akkordokkal ért véget. A holttestet még aznap elszállították, hogy Budapesten helyezték örök nyugalomra. Az általános részvételre való tekintettel a főgimnázium ifjusága gyűjtés útján kegyes alapítványt szándékozik az elhunyt nevére tenni, ami kétségkívül legméltóbban hirdető emléket. A halálesetről a főgimnázium tanári testülete külön gyászjelentést adott ki. Koszerut küldtek: a főgimnázium tanári testülete; — a főgimnázium ifjusága; — a negyedik osztály; — a Mexiko asztaltársaság; — a Mercur asztaltársaság és magánosok.

Élete.

Dr. László Béla született 1884-ben Aszódon Pestmegyében. Gimnáziumi tanulmányait szülővárosában kezdte, de időközben atyja a fővárosba költözvén, Pesten folytatta, a reformátusok régi, híres gimnáziumában. Az ifju már az iskolában kitüntette magát, s irodalmi működését még ez időben a Tanulók Lapjában kezdte meg. Kiváló tanárai, Flók Károly, Horvát Cirill, Rupp Kornél, mind országszerte ismert tudósok, szinte még mint gyermeket, barátságukra méltatták.

E kitünő férfiaknak elhatározó befolyásuk volt egész életére. A tanári pályát választotta s a klasszika-filológia tanulmányozását tette élete feladatává. Az egyetemen Ponori Thewrewk Emilnek, a leghíresebb magyar filológusnak, asszisztense volt. Mint bölcsészettan-hallgató egyetemi pályadíjat nyert a *Mirabilia Urbis Romae* szövegkritikai vizsgálásával. Ez a műve később nyomtatásban is megjelent. Mindazáltal László nem tartozott a korlátolt szaktudósok közé, s más tereken, pld. a magyar irodalomban is alapos tudása volt. Irt is egy cikket a *Tetemre Hivás forrásairól*, mely különnyomatban is megjelent. A Tetemre Hivás forrását Vörösmarty Hábadorjában keresi. Bármily kifogásolható volt ez az eredmény, filológiai módszerének szigorúságát még a szaktudósok is bámulták. A tudós munkából katonai szolgálata zavarta ki, melyet Cattaróban végzett mint vártüzér. Azonban ez is újabb tudományos impulzust adott neki. A tüzéség az ókori lövegek tanulmányozására vezette, s ezen a téren nemsokára szaktudóssá, sőt Magyarország egyetlen szaktudósává vált. A fiatal tudós, mint a latin és görög nyelv tanára Sopronban, a Lähne-féle nevelőintézetben, majd pedig a fogarasi állami főgimnáziumban kapott helyettes tanári állást. Itt írta legértetebb műveit, értekezéseket az Egyetemes Philologiai Közlönybe és az Urániába, több apróbb közt a *Katonai Titkosírás és Távjelzés az Ókorban* valamint az *Antik lövegek a legújabb kutatások megvilágításában* címűeket. Ez utóbbi külön is megjelent, s a Philologiai Társaság ülésén is bemutatották. László tudományos érintkezésben volt dr. Schneider Rudolfal, az antik lövegek kiváló német kutatójával. Munkássága a szakkörökben méltánylásra talált. A halál a legszebb kilátások elől ragadta el. A rendes tanári kinevezéstől már csak hetek választották el s reménye volt arra is, hogy Budapestre helyezik át. Életének 27-ik s tanári működésének harmadik évében hunyt el.

Jellemvonások.

Az elhunyt kitünő tanár volt, szigorú de mindig igazságos, tanítványai félték tőle és szerették, Ő is valóságos atyai szeretettel esüggött növendékein s még betegségében is érdeklődött az iskolai dolgok iránt. Kollégáihoz ragaszkodóbb és szolgálatkészbb jóbarátot el sem lehetne képzelni. Nyílt, őszinte szív és szinte gyermetes kedély jellemezték. Mély és nemes érzékenységét minden legkisebb dolog bántotta, de egyáltalán nem volt haragtartó. Barátai előtt nem voltak titkai. Kifogyhatatlan kedélye és szelleme minden társaság mulattatására alkalmassá tette. Mindenütt ott volt; mindenki ismerte és szerette. A fogarasi közönség mint előadót is ismerte őt és bámulta széles tudását és könnyed, szellemes stílusát. Az elhunytban a Fogaras és Vidéke is kiváló munkatársát veszítette el. Szellemes liceum-referádaira s a hangulatos *Köborlásokra* mindenki emlékszik. Legutolsó előadása, melyet a *Dobó Katizza* ifjusági előadása előtt tartott, lapunk múlt számában jelent meg. Utolsó cikke, egy új Reviczky-életrajz alkalmából, Reviczky Gyuláról szól, aki kedves költője volt; ez a cikk a Philologiai Közlönyben még csak ezen-tul fog megjelenni. . .

Kaszinóestély.

1911. január 14.

Hosszu szünet után, a fogarasi kaszinó január 14-én újból megtartotta farsangi tánc-

estélyét, a Transsylvánia ez alkalomra a szokottnál jobban feldisztatott nagytermében. Népesnek nem mondhatjuk ezt az estélyt, de kedélyes és diszes közönsége a kora hajnali órákig járta a bosztont, nem lankadó kedvvel. A terem örökzöld díszes izléses, diszkrét fehér szalaggürlanddal átfonva, a tükrök és képek kerete fenyőkoszorúval dekorálva, a legkellemesebb benyomást tette. Az izléses díszítés nagy munkája Zankó Emil főerdőmérnök buzgalmát dicsérte, aki közismert előzékenységével, rátermettségével intézte a teremdiszítést. Pont kilenc órakor vezették be a fehérszegfűs rendezők az első vendégeket, s alig egy negyed óra alatt együtt volt a társaság, megérkezett a főispáni pár, mire a fenyőlombok között felállított zenekar nagyon szép nyitányt adott elő, bevezetésül. Majd rázendült a szép csárdás, s a párok táncra perdültek. Széll Józsefné, főispánunk bájos, ifju neje, Dr. Hámorszky Oszkárral nyitotta meg a táncestélyt, s a jó példán felbuzdulva, a frakkos és egyenruhás rendezők egymásután vitték táncba az elragadóan bájos és sikkes fiatal hölgyeket.

Örömmel láttuk, hogy Sárkány és Szombatfalva intelligenciája szép számmal volt képviselve. Így is kell ennek lennie, hiszen éppen az a célja az ilyen társas összejöveteleknek, hogy összehozzák a ritkábban találkozókat, hogy alkalmat adjon az ismerkedésre, hogy közelebb hozza egymáshoz az együvé tartozókat. — Főispánunk és főispánénk legelől járt a jópéldával. Ömlétségsága jókedvűen, nyájasan, barátságosan társalgott egész este, még jobban magához láncolva a jelenlevők szívét természetesen kedvességével.

Azt a sajnálatos jelenséget azonban nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy Fogaras amugy is széttagolt magyar, uri közönsége nem jelent meg a kellő számban ezen a díszes és előkelő estélyen. Nem tudom helyesen itélem e meg a tömeges távolmaradás okát akkor, amidőn azt hiszem, hogy a mai drága világban takarékosági szempontok vezetnek hölgyeinket akkor, amidőn nem tartják érdemesnek egy drága bál ruhát csináltatni csupán ezért az egy „bálért.“ Hiszen helyes gondolkodás ez, a férjek nevében leg-hálásabb elismerésemet fejezem ki minden olyan cselekedetért ami a takarékoságból ered, — de talán ezuttal nem helyes a kiinduló pont. Az tudniillik, hogy a kaszinó táncestélye „bál“ és hogy oda okvetlenül „csakis új bál ruhába lehet menni.“

Elsősorban is Fogarason nem is lehet nagy, fényes, valódi bált rendezni, azért, mert nincs megfelelő helyiségünk hozzá. Mert ha a Transsylvánia frissen felsurolt rücskös padlóját, vagy a zöld fenyődíszre komoran ráboruló füstös mennyezetét nézzük, egyik sem adja a fényes bál benyomását. Viszont társadalmi körülményeink a legszélesebb körű multságokat követelik, magyarságunk csekély száma pedig a zártkörű estélyek népességét zárja ki. Honnét veszik hát hölgyeink ezt a konokul, óvrol-évre megtartott eszmét, hogy a kaszinó „bál“-ra fényes, új bál toalett kell és mivel a más-kor nem használható, drága toalettet takarékoságuk feleslegesnek mondja, — ennél-fogva nem mennek a kaszinó estélyre. Pedig én nagyon jól tudom és látom, hogy uri asszonyaink gyönyörű toalettekben bővelkednek. Egy szép selyem ruhája mindegyiknek van, nagyon kár tehát nemlétező okok miatt távolmaradni és egy szép, meleg, barátságos, vidám estétől megfosztani fogaras magyar,

uri társaságát annyival inkább sem, mert a tagoknak erkölcsi kötelességük volna a kaszinót támogatni.

No de e kis, megrovási kaland ne zúdítsa reám a haragvó szemek tüzes nyilait! Jó szándékból mertem szerény véleményemet nyilvánítani, kegyelem árva fejemnek!

A jelenlevő hölgyek egytől-egyig nagyon fessek, szépek és vidámak voltak, s nagyszerűen mulattak. Jelen voltak: Aladics Emilné, Aladics Erzsike, Balla Károlyné, Özv. Benedek Gyuláné, Boér Ida. Özv. Borosnyai B.-né, Botta A., Becsek R., Cserey B.-né (Sárk.), Dr. Dániel Ö.-né, Dr. Hámoszky Oszkárné, Hermann Jánosné és nővére, Hersényi Imréné, Hofer Adolfné, Hofer Margit, Dr. Hochmann Nándorné, Horváth Etelka, Kiss Arpádné, Dr. Kovács Béláné (Sárkány), Kovács Jánosné, özv. Köntzey Gyuláné, Köntzey Margit, özv. Krausz Vilmosné, Krausz Ida és Paula, Mokcsay Endréné, Novák Jánosné, Dr. Rosenberger Jánosné, Schul Henrikné, Szabó Károlyné (Szombatfalva), Szenes Manóné, Széll Józsefné, Szigler Gyuláné (Sárkány), Szikszay Béláné, Dr. Török Jánosné (Szombatfalva), Török Katia és Böske (Szombatfalva), Taglicht Jolán, Urdea Györgyné, Wenk Ágostné, Wolf Theobaldné, Wolf Gert-rud (Sárkány) és Zankó Emilné.

H. Gy.

„Egy tévedésről“ amely csöppet sem tévedés.

„Egy tévedésről“ címe alatt a „Fogaras és Vidéke“ idei 3-ik számának „Állandó Tanügyi Lapmellékletén“ Szeremley Császár Ákos ur egy már előbb a Fogaras és Vidékben leendő közlés végett, de megokolatlanul le nem közölt cikkemre akar válaszolni Sz. Cs. Á. ur helyreigazítás helyett. Válasznak válasz az is, hogy aztán minő válasz, azt legjobban ezzel a szokásmondással jellemezhettem: „Nesze semmi, fogd meg jól!“

Hogy mit kértem, mit irtam a le nem közölt cikkemben, azt ez alkalommal szükségesnek találom szóról-szóra ismételni.

„Szabó Elemér kormányzata.“ A Fogaras és Vidékének Állandó Tanügyi Lapmelléklete idei 2-ik számában Szeremley Császár Ákos kir. tanfelügyelői tollnok ur Szabó Elemér kormányzata című cikkében ezeket írja: „Valóban igaz, hogy Szabó Elemér a nemzeti ügyek vidéken küzdő tanítószágnak atyai barátja, mindenben jóakaró és erősen támogató segítő társa volt. Csak azok érezhették gyakran kíméletlen, de tekintélyt és tiszteletet s olykor szolgálai meghunyászkodást parancsoló erejét, kik a nemzeti gondolattal és általában tanítói kötelességeikkal akár az iskolában, akár azon kívül ellentétbe kerültek.“ Alább pedig a fogarasi áll. el. iskola volt „tanszemélyzetéről“ emlékszik meg ekképpen: „Emlékezetes a kir. tanfelügyelőnek egyik legelső kormányzati ténye, midőn a fogarasi áll. el. iskola tanszemélyzetét egy félesztendői kormányzat alatt úgy szétszórta, hogy négy tanerő közül csak egy maradt a helyén s e kormányzati tény természetesen széles körben szült félelmet és bizonytalanságot.“ — Akik az előbb idézett sorokat olvasták s a történetekről annak idején hiteles forrásból tudomást nem szerezhettek, most azt hiszik és talán a beavatottak is hiszik, hogy a fogarasi áll. el. iskola volt tanítótestületének működése és így az enyém is magyar nemzetellenes és hazafiatal volt s ennek mintegy jogos folyománya volt a „tanítótestület szétszórása.“ — Ez oly súlyos vád, amelyet

Szeremley Császár Ákos urnak bizonyítania is kell, vagy ha azt nem tudná megtenni (amint nem is tudja), abban az esetben lovasias emberhez illően a legközelebbi alkalommal rektifikálnia kell az idézett soraiban nyíltan kifejezve levő és a sorok közül kiolvasható vádat. — Meg kell tennie részben azért is, mert a Szabó Elemér elődjeire nézve is vádak rejlenek közvetve azokban, már pedig a Szabó Elemér elődjei sem voltak sem kisebb kaliberű, sem hazafiatal tanfelügyelők, tehát a cikk őket is alaptalanul vádolja. Hogy az én fogarasmegyei és fogarasi majdnem 25 éves működésem hazafias és ügybuzgó tekintetben milyen volt, ugyszintén azt, hogy az én „szétszórásom“ mikor, mikből és hogyan történt, mind okmányokkal, miniszteri rendeletekkel és élő tekintélyes tanúkkal tudom bizonyítani. De mivel azok az okmányok, bizonyítékok és tanúkkal való bizonyítások közreadása az öndicsékvésnek a bélyegét, vagy látszatát hordaná magán, én pedig az öndicséretnek egyáltalában nem vagyok híve, azért csak a legvégső szükségben fogom a bizonyítást igénybe venni. Remélem, erre talán nem lesz szükség. Várom — amint illik — a helyreigazítást. Kolozsvár, 1911. évi jan. hó 9-én, Szentgyörgyi József áll. isk. igazgató.

A fentebb kivonatlag idézett részeket a Sz. Cs. A. cikkéből, ha valaki elég komolysággal, a szavak értelmének a legkisebb részletig való boncolgatásával olvassa, lehetetlen, hogy a fogarasi áll. el. iskola volt tanszemélyzetére s így reám vonatkozólag is vádat ne látna benne. — Tehát a cikk határozottan megvádolja a tanítótestületet s minthogy én is tagja voltam annak és még hozzá igazgatója, a megvádolás és meggyanúsítás alól az „Egy tévedésről“ közlése után sem vagyok s nem érezhetem magam felmentve. Ebből következik, hogy a mult heti felszólalásom egy csöppet sem volt tévedés.

Elvártam, hogy Sz. Cs. A. a helyreigazítást kérő soraimra férfias, őszinte és félremagyarázhatatlan válasszal áll elő, nem pedig csak úgy foghegyről, lóhátról és kétértelműleg fog beszélni, mint ahogy azt tette. Mert lássuk csak mit mond az „Egy tévedésről“ című soraiban: „Nyíltan kijelentjük, hogy e cikk személyeket nem érint s amit a fogarasi áll. el. iskola tanszemélyzetének szétszórásáról irtunk, annak nem éppen az volt a célja, hogy az által is tömjénezünk a távozó kir. tanfelügyelőnek, kinek nemzeti öntudatától áthatott kormányzata éppen a fogarasi áll. el. iskola tanszemélyzetében található a legkevesebb kivetni valót, mivel viszont nem mondjuk azt, mintha eljárása nem lett volna egyéb tekintetek által indokolt.“

Ez utóbbi sorokban van újabban a hiba. Azokkal egyenesen azt állítja Sz. Cs. Á., hogy hazafias és ügybuzgó működésünk ellenére is indokolt volt Sz. E. tanfelügyelő eljárása,

Hát kérem szépen, ez nem tömjénezés ismételt? — Ez nemcsak tömjénezés, hanem egy kis takaró is akar lenni, amellyel Sz. Cs. A. ur a saját előbbeni tévedését akarja elföldni, mert olyan dolgot talált a volt tanfelügyelő munkásságának dicsőítésére felhozni, amelyet egyáltalában nagyon izléstelen volt a közönség elé vinni (t. i. a fogarasi áll. el. iskola tanszemélyzetének szétszórása ügyét.) Most, hogy a kása kezdett forró lenni, szívesen és egészen a tényeknek megfelelően helyreigazította volna elkövetett hibáját, de azzal viszont a volt főnökét haragította volna magára, ezért in-

kább úgy segített magán, hogy vissza is vonta az eléggé meg nem fontoltan kiszalasztott szavait, meg nem is.

Azt mondja: „a cikk személyeket nem érint.“ Hát a fogarasi áll. iskola „tanszemélyzete“ nem személyekből állott? Ha névszerint nincsenek is megemlítve, azért e lap tisztelt olvasói között még sokan vannak, akik csekély személyünkre és neveinkre is emlékeznek. Mit gondol Sz. Cs. Á. ur? Azt hiszi, hogy egy kis félreugrással rendbe hozta a rendbehozandókat?

Most arra kérem, szíveskedjék megmagyarázni és a t. olvasóközönség előtt megmondani, hogy mik azok az egyéb tekintetek, amelyek a volt tanfelügyelő eljárását indokoltá tették? mert ez a burkolt kifejezése újabb tápot ad meggyanúsításomra, nekem pedig a saját erkölcsi tisztességem megvédelmezése szempontjából kötelességem az Ön által a négy közönség elé dobott vád alól magamat tisztázni. — Ennek igazságát beláthatja és remélem, hogy nem fog elzárkózni a hamisítatlan, igaz és tiszta nyilatkozat megtétele elől, esetleg kijelenti, hogy az előbbi két közleményében foglalt és a személyemet is érintő részeket, mint engem méltatlanul és alaptalanul sértőket visszavonja. — Ha ezt megteszi csak akkor mondhatja és akkor én is azt fogom mondani: „Tehát béke velünk!“

Kolozsvár, 1911. évi január hó 17-én.

Szentgyörgyi József
áll. isk. igazgató.

*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Köszönöm, hogy Szentgyörgyi József ittfelelő kéziratát bemutatni szíves volt. A közlés ellen nem táplálok agyályokat; elvégre a nyomdák bizonyos körülmények között megnyugtatólag hat s e megnyugtatóra ugyiltszik Szentgyörgyinek szüksége van. Hogy támadása emellett méltatlan is és udvariatlan is, tiszta látásunkat nem fogja elhomályosítani. Szentgyörgyi különösen csoportosított egy hírlapi cikkem szétszóró szövegéből kiszakított részeket s ezt az alkalmat használja fel arra, hogy vádakat kovácsoljon önmaga ellen és erkölcsi integritását védelmezze ott, hol ez kétségbe nem vonatott, hol ily szándék nem vezérelt s ahol e tekintetben a tévedés eloszlására is megtettem azt, ami megtehető. Ő továbbmenőleg bizonyos tekintetek föltárását forszírozza. Nos ezek diszkreciónélis tekintetek, melyek a köztisztviselőt annyira kötik, hogy az alól csak a bíróság adhat feloldozást. Am legyen! A bíróság nyílt forum s ide folyamodni mindenkinek joga van, de e tekintetben a kezdeményező lépéseket nem én vagyok hivatott megtenni.

Maradok egyebekben a tek. Szerkesztő urnak alázatos szolgálója:

Szeremley Császár Ákos
kir. tanf. tollnok.

H I R E K.

Kaliko estély.

A magyar szt. korona országai Vörös Kereszt Egyesületének fogarasi fiókjá f. évi február 1-én nagyszabású s rendkívül fényesnek ígérkező Kaliko estélyt rendez a vármegye székházának összes termeiben. Az elsőrendű látványosság számba menő estély előkészítő munkálatait Széll Józsefné főispánné Öméltsága, mint a fogarasi fiókegyet elnöke sze-

mélyesen vezeti, s hogy az estélyről a pezsgő jókedv se hiányozzék, arról a vigalmi bizottság, s az agilis rendezőség fog gondoskodni.

Amidőn t. olvasóink figyelmét ezen eseményszámba menő farsangi estélyre felhívjuk, mely a vármegyeháza komor épületét egy estére pazar világitású tündérpalotává fogja varázsolni, hogy társadalmunk színejavával vidám mulatságra magában egyesítse, nem mulasztathatjuk el, hogy meg ne emlékezzünk azon áldásos és jótékony humanitarius munkásságról, a melyet közszeretben és köztiszteletben álló fáradságtalan fiatal főispánunk elnöke alatt a fiók-egylet kifejt, hogy vallási és nemzeti-ségi különbség nélkül a jótékonyaságnak mellék körülményektől mentes, tiszta, emelkedettebb szellemétől áthatva nyithatse a szegény szenvedők kinjait és nyomorait.

Ezen körülmény az estély sikere és eredményességének előmozdítását minden humanusan gondolkodó intelligens embernek szinte kötelességévé teszi.

Örömmel hallottuk, hogy a hölgyközönség tulnyomó része már megígérte, hogy az izléses rózsaszínű és kaliko jelmezben fog résztvenni az estélyen.

Végül ideiktatjuk, hogy értesülésünk szerint a jelmezekre alkalmas szövetek ifj. Novák János úr üzletében beszerezhetők.

Kellemes találkozó.

Azok a fölhevások melyekben időről-időre Fogaras város társadalmához intéztem kérő szavamat a szeretetre és hálára teljesen méltó kedves ifjuságunk vállvetett buzgalomával párosulván, megteremtették a kívánt eredményt, a nyári mulatságnak fényes anyagi és erkölcsi sikerében.

Még ma is följong lelkem ha visszaidézem emlékembe azt az általános érdeklődést, mellyel Fogaras város közönsége akkori fáradozásunkat megkoszoruzta. Ma is gyönyörű lopózik szívembe, amint lelki szemeim előtt kering a táncoló ifjuság tömege.

Akkor a fölkelő nap sugarai mellett azon kijelentéssel váltunk el, hogy a „Függetlenségi kör“ téli mulatságán folytatása következik. Amint akkor fenéig kiürítettem a kötelesség kelyhét; most is oly odaadással fogadom a felém irányított kötelességet s a régi jogon a megelégedés, az ígéret erejére támaszkodva hirdetem világgá, hogy a „Fogaras Függetlenségi Kör“ a f. évi február 4-én táncmulatságot rendez s ugyanakkor rámutatok azokra a fontos érdekere, a melyeknek a mulatsággal szolgálatot tenni kívánunk.

Köztudomású tény, hogy azok az egyesületek, amelyek Fogarason valamely eszme, vagy nemes cél szolgálatában állanak nem annyira tömörítik, mint inkább széttagolják városunk társadalmát. Egyedül a „Fogaras Függetlenségi Kör“ az az egyesület, melynek kebelé-

ben megfér minden rendű és rangu ember, melynek legüdvösebb célja és eredménye Fogaras város társadalmának tömörítése.

A ki évről-évre figyelemmel kísérte e lap hasábjait, többszörös tapasztalatot szerezhetett e törekvésekről. Ennek sikerét pedig a nyári mulatság szemléltetővé tette.

A szellemes társadalmi életnek a kölcsönös bizalomnak első föltétele az érintkezés, a megismerés a megbecsülés. Ezek pedig egyuttal azon lépcsői egy város fejlődésének, a melyeket elkerülni vagy átugorni nem lehet.

A „Függetlenségi Kör“ tervezett mulatságához kapcsolódó érdekeket röviden megemlítvén azon erős meggyőződéssel fejezem be e sorokat, hogy ugy ezen érdekeket méltányolva, mint egy kellemes mulatságban való részvételt keresve, mindenki ott lesz a találkozón.

Függetlenségi kör tag.

— **Kinevezés.** *Tulbure János*, Galac község jegyzőjét a cs. és kir. 31. gyalogezred zászlósát — ugyanezen ezred kötelékébe a hadügyminiszter tartalékos hadnaggyá nevezte ki. Gratulálunk!

— **Nyugtázás.** Felülfizettek a fogarasi Kaszinó folyó hó 14-én tartott táncestélyén a következők: Széll József, dr. Schul Albert 20—20 kor., dr. Hochmann Nándor 14 kor., Steinburgi Pildner Viktor, Bisztray József 10—10 kor., dr. Darányi Kálmán 8 kor., Fleissig Gyula, özv. Schul Józsefné, Belle Sándor, Boita Emil 5—5 kor., dr. Hármorszky Oszkár, dr. Rosenberger János, Schul Henrik, Hermann János, Hofer Adolf, Szabó Károly, Kovács János, Zankó Emil, dr. Zankó Géza, Novák János 4—4 kor., dr. Reisz Árpád, dr. Kontesveller Károly 3—3 kor., Patóh Béla, Szikszay Béla 2—2 kor., Arnaut Miklós és Asztalos Jánosné 1—1 koronát — A mely adományokért köszönetet mond a rendezőség.

— **Helyettesítés.** Miután Galac községben az 1910. évi tisztújítás — a nép erőszakoskodása folytán meghiusult és a felizgatott lakosság kedély hangulata miatt nincs kilátás arra, hogy a választást nyugodtan megtartani lehet, az egyes előjárásági állások helyettesítés útján töltettek be. E célból f. hó 18-án összehívott képviselőtestületi közgyűlésen *egyhangulag* helyettesítve lett: a) birói állásra Lázár Péter, b) kisbírói állásra Visea János, c) pénztárnoki állásra Bogdan János, d) adószedői állásra Manta J. János, e) közgyámi állásra Dan G. János és f) tanácsbeli (esküdti) állásra Pacala S. Péter, Comsa Miklós, Adam György és Bonea János.

— **Népszámlálás.** Galac községben a népszámlálás f. évi január hó 1—10-ike között eszközöltetett. Kiállított összesen 262 drb. házigyűjtőív és 1421 drb. számláló lap. Van összesen 548 férfi (fiú) és 573 nő (leány). Ezekből ir-olvas 402 férfi és 308 nő. Vallásra nézve 1111 gör. keleti, 5 református és 5 izraelita. Anyanyelvre nézve 1111 oláh és 10 magyar. Távol van a községből 260 egyén, így tehát Galac összesen 1381 lélekkel bír.

— **Táncoszosor.** *Fényes Janka* városunkban működő táncitanító a Transszilvánia nagytermében ma vasárnap 22-én este 8 órakor *táncoszosort* rendez. — Mintegy 60 tanítvánnyal nyitotta meg az ügyesen szak-

képzett táncitanító a tanfolyamot s rövid két heti tanítás után a tanítványok bámulatos eredményt értek el az ő újabb és szakszerű tanítási módjával. Az ifjuság még egyre jelentkezik fölvetelre; különösen a a bosztont tudni óhajtók, kik a legujabb bosztont magán órákon tanulják. — A mai, ugyszintén a következő vasárnapokon tartandó koszoru estélyekre felhívjuk a közönség b. figyelmét, melyre a hölgyek 40 és az urak 60 fillér beléptidiját fizetnek.

— **Figyelmeztetés.** A rendőrkapitány miután több panasz merült fel, hogy egyes háztulajdonosok és lakók a kémények seprése céljából megjelent kéményseprőt munkájában akadályozzák illetve a seprést nem engedik meg azon indokolással, hogy azzal separtotnak a kivel akarnak, — figyelmezteti az érdekelte háztulajdonosokat és lakókat, hogy miután Fogaras városa szabályrendeletileg három kerületre van beosztva s minden kerületnek külön kéményseprője van, ki a kerületében előforduló minden szabálytalanságért felelős, — minden egyes kerületben csak azon kéményseprőnek van joga illetve kötelessége seperni, amelybe be van osztva. Amennyiben a jövőben hasonló panaszok merülnének fel, tekintettel a kéményseprés elhanyagolásából származható baj és veszedelemre, a mulasztók illetve mindazok ellen, kik az illetékes kerületi kéményseprő munkálkodása ellen akadályokat gördítenek, a legszigorubb fog eljárni.

— **Az Est** az első fővárosi lap, amely az ország és a nagyvilág híreit hordva, minden nap legelőbb érkezik városunkba. Hatalmas erővel, hirszolgálati hálózatával, semmi költséget nem kimélő szervezetével, nincs érdekes esemény, amely kikerülje az Est figyelmét. Senkit sem szolgál, se kormányt, se érdekköröket, se magánosokat. Csak a közönség érdeke és az igazság vezeti Az Est íróinak tollát. Mély kötelességtudás, lelkiismeretesség, pontosság jellemzi Az Est közleményeit; ami ebben a lapban megjelenik, az a nyomtatott betű tiszteletétől van áthatva; végig igaz benne minden. Emellett a politika, közgazdaság, az életmegrázó és mulatságos eseményei, a színházak és művészet hírei, lebilincselően érdekes formában kerülnek Az Est oldalain a közönség elé. Formája, nyomtatása, szép, nagy és könnyen olvasható betűi, művészi díszítései Az Est első számának megjelenésekor általános meglepetést keltettek. Az a siker, amit bámulatos rövid idő alatt elért ez az újság, páratlan Magyarországon is. Amikor Az Est körforgógépei naponta a példányok százezreit kezdik önteni, hogy a főváros utcáin és a vidéken mindenütt szerteszállingózzanak, hordva a világ eseményeit és az igazság hirdetését, az egész ország visszhangzik Az Est dicséretétől. Az Est egyes száma városunkban is csak 4 fillér és már minden reggel 9 órakor kapható. Házhoz való hordásra megrendelhető Thierfeld Dávid üzletében.

— **Jutalom és elismerés.** Bartalis András gazdasági munkást és hivatalszolgát ki 25 évig volt a ménesbirtok szolgálatában, szorgalmas, becsületes és kitartó munkásságáért a m. kir. földművelésügyi miniszter elismerő oklevéllel és 50 korona jutalommal tüntette ki. De az emberi végzet megakadályozta, hogy a derék munkás az elismerést kézhez vegye, mert ez időközben meghalt. Azonban a földművelésügyi miniszter ennek dacára úgy intézkedett, hogy a jutalom a feleségének adassék ki és folyó hó 8-án

vasárnap az állami udvarban a ménesbirtok tisztikara, s a munkások egybegyültek, ahol Kiss Árpád rendőrkapitány szép beszéd kíséretében átadta a jutalmat; kiemelve, hogy az elismerés a becsületes munkáért a sirig, a sirba is követi Bartalis Andrást és még az emléket is biztosítani akarja a magas kormány, hogy a neki szánt jutalmat és elismerést családja körében kívánja megőrizni, mert nem volt ő szocialista, talán azt sem tudta, hogy mi az, csak egy egyszerű becsületes munkás s becsületes munkájának híre a legmagasabb helyre is eljutott. Fellemlítette, hogy vegyének példát róla, s ha köztük furakodik holmi izgága természetű ugynevezett szocialista munkás, kik csak halászni szoktak a zavarosban s élősködni akar rajtok dobják ki őt a társaságból mint a munkás, szorgalmas méhek a heréket kidobják s jusson mindig eszükbe, hogy a becsületes munka mindig elismerésre talál. Ezzel a szép és lélekemelő ünnepély véget ért.

— **A legtöbb a fejfájásnak** a mértéktelen evés és ivás következtében elrontott gyomor az okozója. Mi sem természetesebb tehát, mint hogy a fejfájás megszüntetése végett az emésztőszerveinkből eltávolítsuk mindazt a káros anyagot, mely a rosszullétet okozza. „Mindazon esetekben, — írja dr. Stiller, a nagyhirű budapesti orvos — melyekben enyhe, biztos és a gyomrot kimélő sós hashajtóra van szükségem, évek óta csaknem kizárólag a természetes Ferencz József-keserűvizet veszem alkalmazásba.” A kereskedésekben vagy gyógyszárakban határozottan valódi Ferencz József-keserűvizet kell kérni; a hol pedig nem kapható, tessék direkt a Ferencz József-keserűvizforrások szétküldési igazgatóságához Budapestre fordulni. Fogarason kapható Schul H. és Thierfeld L. kereskedéseiben.

— **A romantikus templombetörő.** Folyó hó 10-én, Segesváron Szakács és Gábor örsvezetők elfogták Cornea Aron illéni születésű földmivest ép mikor a vonatra akart felszállani, de a vele levő társa elmenekült a zürzavarba. Cornea több templombetöréssel van gyanúsítva s amint ő beismeri 4 helyt rabolták ki a pénzt a templomból s a fogarasi gör. kat. templomba is jan. 6-án ő és társa tört be, kinek kilétét nem akarja elárulni s kit — ámbár a nyomozás nagyban folyik nem sikerült eddig elfogni. Cornea a régi betyárszokás szerint csak igazságot akart tenni, mert hisz ő a rablott pénzt kiosztotta a szegényeknek — amint moodja — teljes önzetlenség vezette tettében s a nagy haramiák képe lebegett szeme előtt, hogy t. i. a ép jótévedje legyen. Utálja a papokat, akik a szegény emberektől elszedik az utolsó garast is, csak hogy ők költhessenek. Itt — szerinte csak 8 krajcárt találtak s a románok karácsonykor jelentkezni akart a csendőrségen, de társa lebeszélte, ki a főbetörő s kinek a kezében ő csak eszköz volt. A

A csendőrség a vizsgálatot a nyomaveszetről folytatja, Cornea pedig a járásbíróház fogházában elmélkedik romantikus betörő hajlamairól.

KÖZGAZDASÁG.

A legjobb gyümölcsfavadoncok gyümölcsfák tenyésztésére.

Összes gyümölcsfánk vad és életképes alanyokra való szemzéssel neveltetnek. Direkt magról gyümölcsfák ma már nem tenyésztetnek, a hol helyel-közzel ez őszi barakkal, kajszinnal vagy szilvával csak megtörténik, ott fajtákra nem fektetnek súlyt és a leg-egyszerűbb és legolcsóbb módon éppen csak fákát akarnak és nem nemes fajtákat. A magról nevelt fák gyümölcse a legnagyobb mértékben változtatnak s igen ritkán akad köztük valóban nemes fajta, a legtöbb esetben visszacsések tapasztalhatók a régi apró gyümölcsformákba. Az alkalmas vadoncokra való nemesítéssel elsősorban erőteljes, gyorsabban fejlődő és összehasonlíthatatlanul bővebben, kiadósabban termő fákát nyerünk, a fajták a nemesítés által valójukban megtartatnak, sohasem változtathatnak, elfajulhatnak. A gyümölcsfák tenyésztésében a vadonkérdés mindig játszott fontos szerepet, mert csak kifogástalan, jól iskolázott és dugyókerü vadoncoktól várhatunk minden tekintetben elsőrangú gyümölcsfa anyagot. Régebben igen körülményesen foglalkoztak sokszor a vadoncok tenyésztésével, ma a használhatóknak és megbízhatóknak elismert vadoncok nagyobb faiskolákban száz meg százezer számára tenyésztetnek s ezért a legtöbb esetben kiválasztott minőségben kerülnek felhasználásra. Gyümölcsfadoncok beszerzésénél azon alaptétel által vezetessük magunkat, hogy a legjobb minőségű éppen jó; mert a milyen az alany, olyan lesz a rajta felnevelendő fa is. Ha az alany át lett ültetve és mindenképpen elsőrendű, úgy erőteljesebb duzzadó fa következménye; csekélyebb értékű, gyenge, kevés gyökérzettel bíró alanyok ép olyan fát eredményeznek és elrontanak időben, pénzben és fáradságban százszorosát annak, amibe drága, de elsőrendű alany került volna. A következő sorok rövid áttekintést nyújtanak a ma kizárólag alkalmazott gyümölcsfaalanyokról.

1. **Almavadoncok.** Félmagas és magas törzsű almafák nevelésére csak a valódi stájer vadalma jön tekintetbe. Ezen vad almafajta őserős növéssel bír, a nemesítéssel jól forr össze és már a nemesítés első évében a fajta növése szerint 140—190 cm. sőt ennél magasabb nemes hajtást csinál. A megbízható forrásból beszerzett valódi stájerországi mag novemberben jól megmunkált talajra ágyakba vagy sorokba vetik; a vetés a következő évben tavasszal kikel és még ugyanazon évben 30—90 cm. magas csemetékre fejlődik. A csemeték ára minőségük szerint 20—40 korona közt váltakozik ezrenként. Törpe- és idomfák tenyésztésére kizárólag a Doucinálany (Pirus malus acerba) használtatik. Ezen alany bujtványozással nyeretnek a külön e célra kiültetett anyanövényekről. Lassabb nedvkeringsük folytán törpe almafák tenyésztésére a legjobbak. Cserépesümmölcsfák és kényesebb idomfák nevelésére a paradicsomalma (Malus paradisiaca) szolgál, nedvkeringsége igen gyöngye lévén, a reá nemesített fajták növése törpeszerű marad.

2. **Körtevadoncok.** Itt szintén csak a valódi stájer vadkörte jön tekintetbe, igen nagy ellenálló képességgel bír és alkalmas minden nemes fajta alá. Nemes gyümölcsökből aratott magvakról nevelt alanyok sokat nem érnek, gyengék maradnak és teljesen aránytalan

eredményeket adnak, a mi a valódi vadkörte-nél sohasem fordul elő. Törpe körtefák birsalanyon nemesítettnek, a mire „a birs“-nél fogunk kiterjeszkedni. A vad körtealanyok eredeti stájer vadkörte magról őszi vetéssel nyeretnek, a vetés megtörténhetik azonban kora tavasszal is.

3. **Mariannaszilva.** Amerikából származó új alanyfajta. Ezen alany növése rendkívül erőteljes és szilva, ringlo és kajszin tenyésztésére mindenütt előnyben részesül. A csemeték dugványozással szaporíttatnak, melyek a külön e célra kiültetett anyanövényekről télen levágnak; a dugványozást kora tavasszal, lehetőleg februárban ejtik meg, ősze már erős és kiültetésre alkalmas minőséggel rendelkezünk. Tenyésztése ezek szerint egyszerű és biztos, miután kedvező időjárás esetén minden egyes dugvány megered. A Mariannaszilva eddig kevésbé ismert és elterjedt, tenyésztésével Mühle Árpád temesvári kertészeti telepének faiskolái foglalkoznak kiterjedt mértékben.

4. **Mirabolana.** Kajszin, szilva és ringlo tenyésztésére a Mirabolana fölülmulthatatlan alany. Ezen vadonc rendkívül erőteljesebb duzzadó növése a reá nemesített nemesfajtára is gyakorol kedvező befolyást, miáltal vele minden tekintetben kifogástalan minőségű gyümölcsfákát nyerhetünk. A Mirabolana alany magról neveltetik, a mely az aratás után azonnal a földre helyezendő (rétegelendő) és novemberben elvetendő. A Mirabolana sokoldalú felhasználhatósága magával hozza, hogy a leginkább keresett alanyok közé számítandó. Ára a csemeték minősége szerint 30—35 korona közt ezrenként, váltakozik.

5. **Birsvadoncok.** A birsalany törpe körte-, birs- és naspolyafák tenyésztésére használhatók. Nem valódi birsvadoncoknál előfordul, hogy több körtefajta nemesítése az alanyon nem ered meg, illetve ezekkel szemben neutralis. A birsvadoncokat ezért szorgos megfigyelés tárgyává tették és megállapították, hogy a valódi angersi birs a legjobb és hogy ennek alkalmazásánál az előbb említett hibák sohasem fordulnak elő. Racionálisan kezelt faiskolai telepeken ezért ma már csak az angersi birs kultiválják. Szaporítása dugványozással kora tavasszal történik.

6. **Mahaleb-alanyok.** A török- vagy sajmeggy. Régebben a cseresznye amarella és meggyfák tenyésztésére a sokféle cseresznye és meggy vadoncokat használták, ezekkel szemben a Mahaleb-alany igen nagy értékű univerzális fajtanak bizonyult, úgy hogy már csaknem kizárólag erre nemesítenek. Magról nevelik, de miután a mag igen gyakran teljesen érthetetlen okokból, csökönyösen nem csírázik, a frissen aratott Mahalegyümölcsök (a rajtuk levő hussal együtt) azonnal elvetendők.

7. **Őszibarackalany.** A vadbarackra, damascusi szilvára és keserű mandulára ojtják a nemes őszibarackfajtákat. Az illető terület fekvése és talajtulajdonságai szerint kell az alanyt megválogatni; nehéz talaju zord vidékre a damascusi szilva, meleg, homokos talajra a keserű mandula felel meg; a vadbarack minden talajban és fekvésben egyaránt jó.

A gyümölcsfa alanyok nagyban tenyésztésével Mühle Árpád kertészeti telepe Temesvárott, foglalkozik igen nagy mértékben. E faiskolai cikk még nem kultiváltatik sok helyen intenzív módon úgy, hogy a kereslet soha sem képes a szükségletet fedezni; erre való tekintettel a nevezett cég telepeit nagy mérvben bővítette ki és ezáltal a legnagyobb szükségletet is képes kitűnő minőségű áruval fedezni.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DÁVID.

Minden valódi doboz 25 drbot tartalmaz.
Minden tablettán rajta van e két szó

Vissza a hamisítványokkal, mert kártékonyak.

Szereti egészségét?

Ki ne tudná, hogy utóéletlenül legjobb hashajtó a világhírű

PURGO-BAYER

Minden valódi doboz 25 drbot tart. mag
Minden tablettán rajta van e két szó

Vissza a hamisítványokkal, mert kártékonyak.

Hirdetések.

Egy csinosan butorozott szoba Ferencz József-tér 7. sz. alatt **azonnal kiadó!**

Tudakozódní ugyanott, vagy a kiadóhivatalban lehet. ::

Egy teljesen jó karban levő

bérkocsi

eladó. Értekezhetni Galac község előljáróságánál.

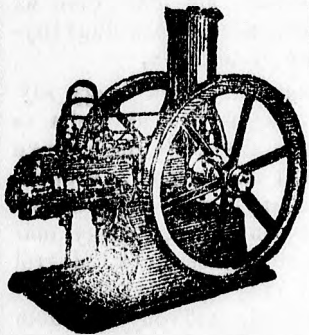
Eladó ház és telek.

Timár-utca 29. sz. alatti 5 helységből álló lakás, nyári konyha, kamra, 3 istálló, csűr, kert, betonizozott disznó-pajta — **örök áron azonnal eladó.**

Ugy a lakás, valamint az udvar és istálló villannyal van világítva. Bővebb felvilágosítás nyerhető ugyanott.

CLIMAX

**nyersolajmotorok
és lokomobilok :**

Legjobb és legolcsóbb hajtórő mezőgazdasági és ipari célokra.

Nincs robbanási veszély! se pénzügyéri ellenőrzés.

Elsőrangú referenciák.

Bachrich és Társa
motorgyári főtelep

BUDAPEST, V., Szabadság-tér 17. (Tőzsdepalota.)

Ne vásároljon

KÖHÖGÉS

rekedtség, katar-

nyálkásodás, görcs és hurut-köhögés ellen mást, mint a „Drei Tannen“-nal jelzett

KAISER

MELL-KARAMELL-T.

A szer biztos sikerét **5900** db., orvosok és magánosok által kiállított bizonyítvány igazolja.

20 és 40 f.-es csomagokban v. 60 f. dobozokban

Kapható: Hermann J. P., Dr. Kontesveller Károly, Steinburgi Pildner F. A. urak gyógyszerházaiban.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

Nagysáros (Fogaras melletti) község előljárósága közhírré teszi, hogy az erdejében kijelölt 591 drb. tölgytörzset 1911. évi január hó 24-ik és következő napjain mindig d. e. 9 órakor tartandó nyilvános árverésen a helyszínén törzsenként elfogja adni.

Az árverési feltételek a községi irodában s az árveréskor megtekinthetők.

Az árverés előreláthatólag három napot fog igénybe venni.

Nagysáros, 1911. január hó 10-én.

Közs. előljáróság.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy **Kalapos-u. 23. sz. alatt, Siterli János-féle házban**

női szabó termet

nyitottam.

A fővárosban szerzett ismereteim által azon előnyös helyzetben vagyok, hogy utcai, bálí s mindenféle alkalmi ruhákat olcsón és csinosan készíthetek.

Kívánatra házakhoz is eljárom.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel:

Paprika Erzsike.

KÖHÖGÉS, REKEDTSEG ÉS HURUT ELLEN NINCS JOBB A

RÉTHY-féle

Pemetefü-cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 DOBOZ 60 FILLÉR.

Csak RÉTHY félét fogadjunk el!

TÖRLEY

TALISMAN
CASINO RÉSERVÉ

Lapp Henrik-féle Mélyfúrások, Bányatelepek és Mélyművek Magyar R.-T.

Mélyfúrások Kútfúrások

Iroda: V., Báhory-utca 3. szám.

Telefon 114-16.

BUDAPEST

Gyár: X., Kőbányai-út 45. szám.

Telefon 152-72.

Gyémánt fúrás. Véső fúrás. Mélyfúrások kivétel. Béni, érc, kő, kő, kő, kő fúrások. Sós víz, föld, olaj, földgáz, szén-sav, ásványvíz és mindenféle kútfúrások.

Még a legmélyebb fúrásnál is a legmesszebbben lévő kútállást vállaltunk. Eddig 800 mélyfúrás készült 1512 m mélységre a Lapp-féle szabadalom szerint. Legjobb hírélyenné vállalat.

BARTHELMIE GYÖRGY

MECHANIKUS

* Telefon 380

BRASSÓ, WEISZ MIHÁLY-UTCA 23.

* Telefon 380

A világhírű „Ideal“ és „Erika“ írógépek, „Veritas“ varrógépek, különlegességi iparogépeknek, gramofonok, sokszorosító gépek, számológépek, mondatológépek, villanyos zseblámpák stb. gyáraknak képviselője. — Az összes elsőrangú hozzátartozékok, járszallagok összes gyártmányokhoz, szénpapír, mineograf-festék, törlőgummi, gramofonlemezek, tűk, varró- és himzőselyem stb.

FINOM MECHANIKUS TÁRGYAK MŰHELYE!

Szabadalmazott ábrák és összes finom mechanikai gépeknek és helyettesítő részeknek elkészítése. Fizikai és elektromos műszerek különleges műhelye, ugyintén író-, varrógépek, mechanikai műszerek és gramofonok javítása! **Fontos írógép tulajdonosoknak!**

Fizessen elő menetszabályok és tartozékokra, adja át írógépét jókarban tartás végett egy szakembernek évi általánynfizetés ellenében, ami által sok időt és pénzt takarít meg!

IRÓGÉP-ISKOLA!

JÉGGYÁRAKAT, HÜTŐ-

BERENDEZÉSEKET

a BORSIG cég kitűnően bevált ammóniák, vagy kénessav kompressziós rendszerek szerint, valamint

TELJES VÁGÓHIDI BERENDEZÉSEKET

szállít a legjobb kivitelben a

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár r.-t.

Budapest, Váci-ut 45-47.

TELEFONSZÁMOK:

74-76., 74-77. és 98-58. (Interurbán).

Költségmentesen díjtalanul szolgálunk!

Kalmár és Engel

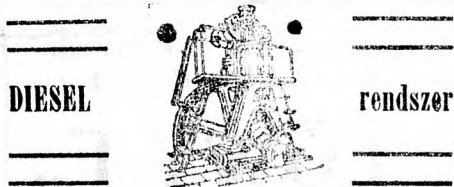
Motor és gépgyár

Városi raktár és iroda: **BUDAPEST** Gyár
V. Lipót-körút 22. VI. Úteg-utca 19.

Világhírű! Eredeti! „Benz“

Szivógázmotor telep. A jelenkor legolcsóbb üzemű „Benz“ nyersolajmótor.

DIESEL

rendszer

Elismert legjobb gyártmány.

Ajánlja benzin-lokomobilos cséplőkészleteit, melyek bámulatos egyszerű szerkezetűek.

Teljes jótállás, kedvező fizetési feltételek. Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egy különbejáratu

butorozott szoba azonnal kiadó.

Eövebbet:

SCHUL BÉNINÉL

Görög-utca 30. sz.

Figyelem!

Figyelem!

Özv. Engel Vilmosné

gőzre berendezett festő- és vegyi tisztító intézete, FOGARASON.

Elvállalja:

téli kabátok, felöltők, női- és férfiruhák, egyenruhák és keztyűk vegyi tisztítását és festését. A ruhaneműek felbontatlanul, béléssel együtt festetnek és tisztítottatnak. A vasalás a tisztításhoz és festéshez hozzátartozik.

Pontos és gyors kiszolgálásról mindenkit biztosítva, támogatást kér:

Özv. Engel Vilmosné.

Fióközletek: Nagyszeben, Brassó és Köhalom.

MEGHIVÓ.

A fogarasi előlegezési egyesület részvénytársaság rendes közgyűlését 1911. évi február hó 2-án d. u. 2 órakor, a fogarasi ág. ev. hitv. egyház disztermében fogja megtartani, melyre a t. c. részvényesek ezennel tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlés megnyitása az igazgató által.
2. A felügyelő bizottság jelentése a megejtett pénztárrovancsolásról és a számadások felülvizsgálásáról.
3. Az 1910. évi mérleg összehasonlítása az 1909. évi mérleggel.
4. Határozathozatal a tiszta nyereség felosztása iránt.
5. Az alapszabályok módosítása.
6. A vezérigazgató választása.
7. Az elnök, elnökhelyettes és a titkár választása.
8. Az igazgatóság kiegészítése.
9. A felügyelő bizottság választása.
10. Esetleges indítványok.

F o g a r a s, 1911. évi január hó 19-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők, MEDGYES.

Legjobb beszerzési forrás valódi erdélyi természetadta tiszta !! HEGYI BOROKBAN. !!

Hordókban és palackokban!

:: KITÜNŐ SAJÁT TERMESÜ ÉS VÖRÖS BOROK. ::

FIGYELEM!

„AIDA” VERGE és „BLUE STAR” CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIK.
:- ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL! :-

BRÜNN-KÖNIGSFELDI GÉPGYÁR MOTOROSZTÁLYA

a Monarchia legelőkelőbb gyára!

Egyedárusító: ABELES EMIL Budapest, V., Váci-ut 14.

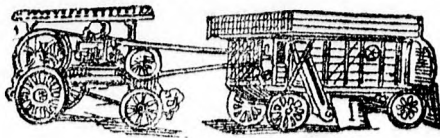
JÉGGYÁR és Hűtőtelepek.

Városok, tejgazdaságok, hentesek, cukrászok, szállodák, kórházak, serfőzők stb. részére.

Benzin
Nyersolaj
Szivógáz
Diesel
Locomobil

Motor

1-600 lóerőig.
Teljes cséplőgarnitúrák és malombereendezések

Alacsony és magasnyomású

SZIVATTYUK

gőz-, transzmissió-, villany vagy motorüzemre bármely vízellátási és ipari célra.

FÜRÉS- ÉS FAMUNKÁLÓ GÉPEK

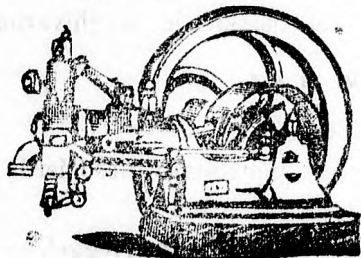
fűrésztelepek, asztalos-műhelyek teljes berendezése.

Teljes transzmissiótelepek, gőzgépek, gőzkazánok és egyéb gépészeti berendezések.

Költségvetés, árajánlat és mérnöklátogatással díjmentesen szolgálunk.

Drezdai Motorgyár részvénytárs.

Németország egyik legrégebbi és legnagyobb motorgyára.

Szállít szakkörökben elismert
: legjobb gyártmányu :

Benzin-, Nyersolaj-, Gáz-, Petroleum-
MOTOROKAT és
LOCOMOBILOKAT

valamint **SZIVÓGÁZMOTOROKAT**

Meglepő újdonság!

Egytetemes generátorunkkal

a tényleges lóerő

óránként csak kb. 1 fill. kerül.

Vezérképviselet:

Gellért Ignác és Tsa

Budapest, Teréz-körút 41. — Telefon 12-91.

Legmesszebbmenő jótállás. : Kedvező fizetési feltételek.

Vasut-utca 9. sz. ház
szabad kézből **ELADÓ.**

Tudakozódni ugyanott.

2 drb. keveset használt
CILINDER gép
és **MINERVA**

cipészek részére olcsón **ELADÓ**
Schul Béniél, Görög-u. 30. sz.

T. c.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a Ferencz József téren 195. szám alatt (özv. Krausz-féle ház) egy

KÁRPITOS és DISZTÓ MŰHELYT

nyitottam. Elvállalok minden e szakmába vágó új munkák, továbbá mindennemű átalakítások u. m. madracok, diványok stb. elkészítését. Főtörékvésem oda fog irányulni, hogy a n. é. közönséget olcsó árak mellett jó és tartós munkával, pontosan kiszolgáljam. Szíves pártfogást kérve, maradok teljes tisztelettel:

LÖWY F.,

: kárpitos. :

Hirdetések

jutányos áron felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

Házassulandók figyelmébe!

Jegygyűrűk,
nászajándék-
tárgyak!

Részletfizetésre

A legelőnyösebb
bevásárlási
forrás!

OMEGA órák, arany, ezüst és acélban.

SCHAFFHAUSENI órák,

arany- és ezüstben. — **BIZONYÍTVÁNYOKKAL ELLÁTVA!**

Nagy választék:

Arany-, ezüst- és China-ezüst tárgyokban. Ütő- és ébresztő-órák.
Grammofonok és lemezek a legújabb főlvételekkel.

ROSENBAUM JÓZSEF,

ékszerész és műtörás üzletében szereshető be.

FOGARAS — Ferencz József-tér 17. szám.

Az Olla több mint 2000 orvos által legmegbízhatóbbnak ajánlva.

Szakorvosok által megvizsgálva és legjobbnak minősítve. Két évi jótállás. Ára tucatonként 4,68 K.

Kapható az ország minden gyógyszer-tárában és jobb drogeriákba.

FOGARASON: Steinburgl P. Frigyes, Hermann J., és Dr. Kontsveller Károly urak gyógyszer-tárában.

Követelje azonban, hogy szállítója önnek csakis **OLLA**-t adjon és ne engedjen magának esekélyebb értékű utánzatot, mint ép oly jót feldiesérni.

Az elárúsítók helyek kimutatását, árjegyzéket és eredeti propaganda reklámot ingyen küld az **OLLA** gummygyár Wien, I/184. Praterstrasse 57. Eredeti mintagyűjtemények 12 darab Kor. 5—